

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : MRG6180116

ชื่อโครงการ : แนวทางการจัดการภัยพิบัติของชุมชนชายฝั่งรอบอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ชื่อนักวิจัย และสถาบัน : ดร.นรา พงษ์พานิช มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

อีเมลล์ : pnarascap@gmail.com

ระยะเวลาโครงการ : 2 ปี

บทคัดย่อ :

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาสภาพปัญหาภัยพิบัติ เพื่อประเมินผลกระทบจากภัยพิบัติ และเพื่อจัดทำผังแม่บทชุมชนและแผนการจัดการภัยพิบัติ ภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านปากน้ำท่ากระจ่าย ชุมชนบ้านปากน้ำท่าม่วง ชุมชนบ้านหาดสมิธร ชุมชนบ้านพุด ชุมชนบ้านปากดอนสัก และ ชุมชนบ้านนางกำ ที่ตั้งอยู่รอบอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และตัวแทนจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และกรมเจ้าท่า รวมทั้งตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชนะ องค์การบริหารส่วนตำบลวัง องค์การบริหารส่วนตำบลชลคราม องค์การบริหารส่วนตำบลดอนสัก และเทศบาลเมืองดอนสัก ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เรียกว่า “คณะทำงาน” โดยอาศัยกรอบการวิจัยที่ได้บูรณาการระหว่างแนวคิด “การจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนเป็นฐาน” “การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม” “การประเมินผลกระทบทางสุขภาพโดยชุมชน” และ “การวางแผนเชิงปฏิบัติการโดยชุมชน”

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ที่เป็นการบูรณาการการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้าด้วยกัน ซึ่งสามารถแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 6 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้แนวคิดงานวิจัยเพื่อชุมชน กิจกรรมการศึกษาและการสำรวจพื้นที่เบื้องต้น กิจกรรมการเรียนรู้และการออกแบบเครื่องมือวิจัย กิจกรรมเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล กิจกรรมการจัดทำผังแม่บทชุมชนและแนวทางการจัดการภัยพิบัติ และกิจกรรมสรุปบทเรียนและผลักดันสู่การปฏิบัติจริง ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนชายฝั่งรอบอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามสำมะโนประชากรในปัจจุบัน จาก 6 ชุมชน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างให้ใช้ตามวิธีการแบบโควต้า ชุมชนละ 50 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 300 คน และการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แผนที่ชุมชน เส้นแบ่งเวลา ปฏิทินชุมชน แบบประเมินผลกระทบทางสุขภาพ และแบบสอบถาม ซึ่งการศึกษาค้นคว้านี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาค้นคว้านี้ พบว่าคณะทำงานสามารถศึกษาสภาพปัญหาภัยพิบัติ ประเมินผลกระทบจากภัยพิบัติ จัดทำผังแม่บทชุมชนและแผนการจัดการภัยพิบัติ ภายใต้การมีส่วนร่วมจากประชาชนในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าว พร้อมทั้งการผลักดันผังแม่บทชุมชนและแผนการจัดการภัย

พิบัติแบบมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่งสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งอยู่ภายใต้แผนการจัดการภัยพิบัติที่ประกอบด้วย “แนวทางการจัดการภัยพิบัติ” จำนวน 3 แนวทาง และโครงการย่อย จำนวน 5 โครงการ รวมทั้งกิจกรรมย่อย จำนวน 37 กิจกรรม นอกจากนี้ พบว่ามีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ใน “เชิงนโยบาย” ที่นำเอาผังแม่บทชุมชนและแผนการจัดการภัยพิบัติแบบมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน ไปใช้เป็นกรอบและทิศทางการกำหนดนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ใน “เชิงสาธารณะ” ที่มีการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน และเข้าร่วมเครือข่ายความร่วมมือที่สร้างกระแสความสนใจและความตื่นตัวของประชาชนเป็นวงกว้างในชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าว อีกทั้ง ยังเป็นการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ใน “เชิงวิชาการ” ที่การศึกษาครั้งนี้ได้สร้างนักวิจัยชุมชนขึ้นมา จำนวน 70 คน จากประชาชนในชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน เพื่อมาเป็นกลไกเชิงพื้นที่ในการขับเคลื่อนและผลักดันผลการศึกษาครั้งนี้สู่การปฏิบัติจริง ต่อไป

คำหลัก : การจัดการภัยพิบัติ, ผังแม่บทชุมชน, ชุมชนชายฝั่ง, อ่าวบ้านดอน, สุราษฎร์ธานี

Abstract

Project Code: MRG6180116

Project Title: The Disaster Management Guidelines for Coastal Communities around Bandon Bay at Surat Thani Province, Thailand

Investigator: Dr.Nara Phongphanich Suratthani Rajabhat University

E-mail Address: pnarascape@gmail.com

Project Period: 2 Years

Abstract:

The objective of this study is to study the disaster situation; to assess the impact of the disaster; and to create a community master plan and disaster management plan under the participation of people in all 6 coastal communities, located around Ban Don Bay of Surat Thani Province. The 6 coastal communities consist of Ban Pak Nam Tha Kra Jai, Ban Pak Nam Tha Muang, Ban Had Sombun, Ban Pod, Ban Pak Don Sak, and Ban Nang Kam. There are also representatives from relevant sectors such as the Department of Public Works and Town & Country Planning, Department of Marine and Coastal Resources and Marine Department, which including representatives from local administrative organizations such as Tha Chana Subdistrict Administrative Organization, Wang Subdistrict Administration Organization, Chon Kham Subdistrict Administrative Organization, Don Sak Subdistrict Administration Organization and Donsak Town Municipality. This study is called "working group", based on a research framework that integrates between the concepts of Community-based Disaster Management" (CBDM), Participatory Action Research (PAR), Community Health Impact Assessment (CHIA) and Community Action Planning (CAP).

This study is a mixed methods research which integrates quantitative and qualitative research together. The research process can be divided into 6 activities which are learning research concepts for communities, preliminary study and survey, learning and research tool design, data collection and data analysis, establishing a community master plan and disaster management guidelines, and summarizing the lessons and driving them into action. The sample group of this study was the people who lived in the coastal communities of all 6 communities by using random sampling without probability. The sample size is determined using the quota method of 50 people per community, totaling 300 people. Data collection using the study tools are community map, time line, community calendar, community health impact assessment, and

questionnaire. This study uses qualitative data analysis with content analysis and the analysis of quantitative data using descriptive statistics.

The results of this study revealed that the working group was able to study the problem of disaster, and assess the impact of the disaster, and create a community master plan and disaster management plan under the participation of the people in the community and related agencies. The results of the study also show that the community master plan and the disaster management plan of the coastal communities have been implemented into the disaster management plan which consists of "Disaster Management Guidelines" amount 3 ways and 5 sub-projects including 37 sub-activities. In addition, research findings have been utilized in the "policy" that uses the community master plan and participatory disaster management plan of the 6 coastal communities as a framework and direction for policy making of governing local organizations. The use of research results in "Public" with the establishment of community disaster management volunteers and join a collaborative network that generates wide interest and awareness among the 6 coastal communities, including the relevant agencies. Finally, the results of this study are also the use of research results in "Academic" that this study has created 70 community researchers from the people in the 6 coastal communities as a spatial mechanism to drive and drive this study into practice.

Keywords: Disaster Management, Community Master Plan, Coastal Communities, Bandon Bay, Surat Thani